

En ny typ neptunitkristaller

Axel Wallenström

To cite this article: Axel Wallenström (1905) En ny typ neptunitkristaller, Geologiska Föreningen i Stockholm Förhandlingar, 27:2, 149-152, DOI: [10.1080/11035890509448028](https://doi.org/10.1080/11035890509448028)

To link to this article: <http://dx.doi.org/10.1080/11035890509448028>

Published online: 06 Jan 2010.

Submit your article to this journal [↗](#)

Article views: 3

View related articles [↗](#)

En ny typ neptunitkristaller.

Af

AXEL WALLENSTRÖM.

Mineralet neptunit blef år 1893 först omtaladt. Det beskrefs då i en uppsats: Om några mineral från Grönland, af G. FLINK, i Geol. Fören. Förhandl. Året därpå syntes i samma tidskrift en uppsats af G. NORDENSKIÖLD öfver samma mineral. Sedermera undersökte FLINK neptunit mera ingående. En sammanfattning af hans undersökningar jämte beskrifning af ytterligare fynd finnes i en uppsats i Meddelelser om Grönland, h. 24.

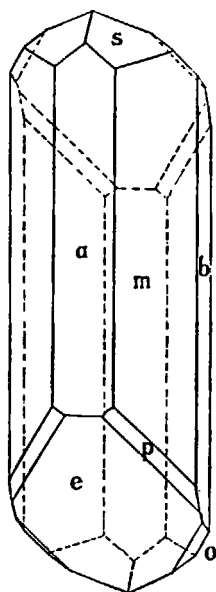
Neptunitkristallerna tillhöra det monoklina systemet och hafva enligt FLINKS mätningar följande axelförhållanden: $a:b:c = 1.31639:1:0.8075$, $\beta = 64^{\circ}22'$. Efter deras habitus indelar han dem i tre från hvarandra bestämdt skilda typer, hvilka i korthet kunna karakteriseras på följande sätt. Typ I. Formerna $m = (110)$, $c = (001)$ och $u = (\bar{5}12)$ äro alltid förhärskande, hvarigenom kristallerna få ett oktaëderliknande utseende. Typ. II. De äro tydligt förlängda parallellt med vertikalaxeln. Vertikalzonen är alltså den förhärskande, dock saknas klinopinakoiden. Bland öfriga ytor äro orthodomats $d = (\bar{3}01)$ de mest utvecklade. Basis saknas fullständigt. Typ III. I allmänhet äro kristallerna förlängda parallellt med vertikalaxeln, dock ej så tydligt som hos typ II. Bas-

ytan *c* och ytorna i vertikalzonen äro förhärskande. Formerna *o* och *s* äro lika utvecklade, hvilket aldrig är fallet vid typ I, där *o* är obetydlig och ofta saknas. Formen *d* är här föga betydande, likaså formen *u*.

Till dessa tre typer torde man nu få lägga ännu en.

På nyåret erhöll nämligen doc. A. HAMBERG från dr FLINK en liten stuff med kristaller af neptunit till undersökning.

Fig. 1.

Kristallerna voro från samma lokal som de föregående fynden, nämligen från Narsarsuk på Grönland, men antogs vara af en ny typ. Jag fick af doc. HAMBERG i uppdrag att utföra undersökningen och gjorde den under hans uppsikt.

Kristallerna äro anväxta på kalkspat af spaltromboederns form. I ringa mängd förekomma äfven mycket små ägirinkristaller samt nästan mikroskopiska hvita prismor, som

hafva omkring 60° vinkel men på grund af sin litenhet ej kunde identifieras.

De ifrågavarande neptunitkristallerna äro kort prisma- tiska efter vertikalaxeln och uppnå en längd af om- kring 3 *mm* samt en tjocklek af omkring 1.3 *mm*. Ofta äro de sammanväxta i parallellställning till små kristall- stockar.

Följande former hafva iakttagits: $a = (100)$, $b = (010)$, $c = (\bar{2}01)$, $m = (110)$, $s = (111)$, $o = (\bar{1}11)$, $p = (\bar{3}11)$.

De vinklar, som ligga till grund för beräkningen af for- merna, äro här nedan sammanställda.

Två kristaller mättes.

	1.	2.	Beräknadt.
$(100) : (110)$. .	49°55'	49°52'	49°53'
$(100) : (010)$. .	89°52'	89°59'	90°
$(\bar{1}00) : (\bar{2}01)$. .	48°51'	48°49'	48°37'
$(\bar{1}11) : (\bar{2}01)$. .	—	46°55'	47°16'
$(110) : (\bar{2}01)$. .	64°57'	64°55'	64°47'
$(\bar{3}11) : (\bar{2}01)$. .	28°40'	28°29'	28°11'
$(111) : (\bar{1}\bar{1}1)$. .	—	55°26'	55°35'
$(111) : (\bar{2}01)$. .	—	89°42'	89°28'

Mätningarna kunde ej blifva så noggranna, då ytorna i allmänhet icke gäfvö några skarpa bilder. Ett undan- tag härvid utgjorde ytorna tillhörande formen s , hvilka voro synnerligen skarpt glänsande och lämnade goda bilder.

Som af den bifogade teckningen fig. 1 synes, är vertikal- zonen den förhärskande, dock är klinopinakoiden föga bety- dande. För ändarna begränsas kristallerna af det posi- tiva orthodomat c och den negativa grundpyramiden s . Formerna o och p förekomma endast som smala afstymp- ningar.

Kristallerna tillhöra tydligen en ny typ, som är gan- ska olik de förut beskrifna. Den påminner mest om typ II

men skiljer sig från denna i flera afseenden. Typ II har orthodomat d starkt förhärskande, under det att den nya typen fullkomligt saknar denna form och i stället har c ; dessutom saknas hos typ II klinopinakoiden.
